

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

634.957

Hely

Idő

"1928"

Személy

Szerző: *Iraán Károly*Cím: *Kivágtak egy fát*Forrás: *Budapesti Hírlap*Bp
(Hely)1928. 4. 25.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Kivágtak egy fát

Ira Káán Károly

Megható kedves szavakkal jaidult fel a legtöbb e lapok hasábjain egy nemeslelkű természetbarát, mert az Új Szent János-kórház közelében, a budakeszi sorompó előtt egy hatalmas növesű százados öreg fát, a környék büszkeségét, ledöntötték.

A természeti alkotások iránt rajongó lelke, a Budapest határain messze túlfinomult érzékével és benyomásaival elszőrnýüködik ezen az eljárásán.

Elpanaszolja, hogy közbenjárt a főváros tanácsánál, — de mindhiába! Nem hallgattak rá, nem volt kegyelem!

Elvágták a munkások fejszéi az ősi fának életgyökerét és ledőlt a jó öreg!

„Elvégeztetett!”

A tiszteletreméltó ismeretlen úgy kezdi sorait, hogy: „Kedves halottam van.” És úgy fejezi be nekrológiáját, hogy: „ez a fa rosszul választotta meg a földet, amelybe gyökerét eresztette.” Mert — úgymond, — ha Angliában, Németországban, szóval valamely más kultúrország fővárosában nőtt volna ilyen terebélyesre, akkor nevet adtak volna neki, akkor legendákkal ékesítették volna fel, — szóval megbecsülték volna.

Azután így fejezi be az érthető elkeseredés hangján: „de neki az a reménytelen rögeszméje volt, hogy Budapest lelki sivatagját kell felüdítenie.”

Azóta a lapban már más is kifakadt és kemény szavakkal illette ezt a szívtelen kivégzést.

Tetemre hívja az értelmi szerzöt és a rendelkezöt oly megállapítással, hogy amit a nyugaton az államfő sem rendelne el, azt nálunk felelötlen tényezök minden megtorlás nélkül végzik.

Nem ismerem közelebböl a konkrét esetet, sem a részleteit. De az nem is fontos. Még az sem fontos, még kevésbé perdöntö ez esetben, hogy a kérdéses fáról, hír szerint, a darabokra fűrészelés után, tehát utólag megállapították, hogy belsejében üres, pudvás rész is volt. Az ilyen vén fákat közismeretűen idök múltán kikezdi az öregség, de vastag testük nagyméretű ép részei révén így is többnyire jó ideig elégséges a nedvkeringésük és még ilyen állapotukban is — ha egyébként kedvezök a körülményeik, s ha külsö behatások nem rontják azokat — még hosszú évtizedeken át élhetnek.

Álljunk meg ezért egy kevésé ez eset mellett és mielőtt nyilatkoznánk — emlékezzünk!

A Legnagyobb Magyar, akinek Budapest kétségtelenül legtöbbet köszönhet és aki a főváros kegyeletét és háláját valóban minden idök végéig legjobban kiérdemelte, Budapestnek annyi böles és ma is megszívlelésre érdemes tanácsot adö egyik munkájában írja, hogy: „számítalan egyebek között az is kötelessége a magyarnak, felruházni hazáját a növényvilág ékességeivel; ott pedig, hol százados lombosok zöldelnek még, — meggondolni, s most, míg nem késö gondolni meg hogy ledöntvén a százados cserét, századosok adhatják azt ismét tökéletes épsben vissza!”

Megadja hozzá a megokolást is a következő gyönyörű szavakban: „Ha meggondoljuk, mily külön s ellenkező esetek fordultak meg századi lombosok árnyékai alatt, mennyi boldogságnak s kínnak voltak tanúi, mily jó és rossz idök váltakoztak felettük, hány nemzedéket láttak emelkedni és lelépni ismét; — nem, de ha csak egy pillanatig tekintünk is a mindenségbe, hol a mult és jelen, s a legkisebb a legnagyobb oly szoros kapcsolatban áll, lehetetlen azokat, tán nem minden érzésnélkülieket, s tán atyáink által ápolottakat minden illetödés nélkül végre kárhoztatnunk.”

Majd azt írja: „most Angliában, hol a kinött egészséges vén fát ereikye gyanánt tekintik, senki nem képzelteti, mily barbár kezek, vagy inkább mily «Marat» fök lehetnek azok, amelyek egy kis előtélet miatt annyi életet sírba gázolhatnak.”

Amikor a fennállásának centenáriumát csak nemrég ünnepelt Magyar Tudományos Akadémia bizonyára megteremtöje nemes szellemének ihletével, többek között azt is elhatározta, hogy könyvet irat a magyar természeti alkotások védelmének érdekében, — az ország példát adni hivatott fővárosában még most is ott vagyunk, hogy jószándékú figyelemzetetések, söt tiltakozások ellenére, pusztulni hagyják, söt elpusztítani rendelik a természeti alkotásokat. Még most sem jutottunk el odáig, hogy megbecsüljük, különös kegyeletes gondozásban részesítsük emlékeinket!

Az a vázolt módon most elíratott jó öreg fa, mely nem csak Széchenyit látta, amikor a budai hegyekbe lovagolt, de látott sok egyebet is, és látott egy messzebb multba nyúló történelmet, mert annyi idök forगतaganak volt élő tanuja, bizonyára megérdemelte a megbecsülést, a minden idök kegyeletes gondozását.

Széchenyi István grófnak az a keveset emlegetett munkája pedig, amelyben ezek a szép gondolatok és a fővárosnak szóló annyi böles

tanácsa látott napvilágot, s amely ma elfeledten, porréteg alatt, bizonyára ott pihen a város háza valamely könyvespolcán is, — valóban megérdemelné az intézők és rendelkezők részéről az átlapozást, hogy okulásul szolgáljon és irányt adjon egy kulturáltabb, a természeti alkotásokat is megbecsülő irányzat felé!

Mert nem ez az egyetlen eset, mely előfordult a főváros területén, amint nem ez az egyetlen formája sem a természeti alkotásokkal való helytelen és sok tekintetben káros, sőt romboló elbánásnak!

Két év előtt, ebben a lapban, egész cikk-sorozatot írtam a természeti alkotások, s közöttük a fasorok védelmében. Váztoltam többek között azt a módot is, ahogy a fővárosban a fákat nyesés helyett megcsontkítják. Ahogy a legépebb fákat nyomorékká teszik s életüket megrövidítik. Hogy fiatalabb fákról kar és lábszár, öreg fákról pedig emberderék-vastagságig ép ágakat fűrészelnék le. Ahogy olyan sebeket ejtenek rajtuk, amelyek soha beforradni nem tudnak; mert helyükön az idők során lyukak korhadnak, s e nyitott sebek külső behatásokra a törzsek korai pusztulását okozzák. Mert legyünk tisztában azzal, hogy az a sárlé, amellyel a törzseken a vágásfelületeket a megcsontítás után olyan sietve bekenik, más egyébre alig való, mint-hogy az új sebhelyek kirívó színét eltüntessék.

Kifejtettem, hogy nemcsak én ítélem el, hanem hogy a tudományegyetem növényteni két tanszékének nyilatkozattételre felkért mind a két tudós professzora is teljes mértékben helyteleníti az ilyen eljárást. Idéztem kijelentéseiket is.

Semmi megértés. Tovább folyik a főváros nagy költséggel telepített fasorain ez a szerencsétlen művelet. És vannak már utánzó is. Ujabbán már a vidéken is észlelhetők ilyen sajnálatos jelenségek!

A Városmajor öreg fáinak szélső során érte el a megrontásnak ez a módja a tetőfokát. A kultúrparknak minősített fiatalabb telepítés szélén a gyepszónyeg beárnyékolása volt az öreg fák bűne. Szóval az árnyék, amelyből úgyszintén olyan kevés van Budapest területén. Radikálisan bántak el velük. Az arrafelé nyúló hatalmas méretű legvastagabb ágaikat kivétel nélkül leszelték a törzsek felületéig.

Nem kíméltek meg egyet sem! Közte Budapest főváros belterületének ma meglévő egyik legöregebb, klasszikus formás, gyönyörű szilfáját, ezt a szép természeti emléket sem.

Emberderékvastag ágának nagy súlya a teljes lefűrészelés és lezuhanás előtt beszakította a törzset is, s a csúnya seb, a felületi bekorhadás gyógyíthatatlan forrása, most ott tátong a 3.55 méter kerületű, nemrég még hibátlan, daliás törzs hatalmas koronája alatt...

...Ott sétálok nap-nap mellett a fasor alatt. Nézem a sok megcsontított élőfatestet, meg-megállok az én, már több mint egy év óta súlyosan sebesült, daliás természetű, öreg szilfatörzsem mellett!

De segíteni rajta nem tudok!

Ma is háborog a lelkem a sajnálatos eset fölött. Mert amiként joggal felzúdulnánk és fellázadna lelkünk, ha valamely muzeálisbecsű tárgyat, egy műemléket megcsontkítanának, azért, hogy egy alája helyzetű akármilyen műértékű szőnyeg, vagy más tárgy jobban érvényesüljön, — azonképpen megokolt a lelkem háborgása, hogy egy hosszú, vén fasor és benne egy, a fővárosban úgyszintén olyan ritka természeti emléket megrontottak, egy értéktelen, mással könnyen pótolható gyepszónyeg szélének beárnyékolása miatt.

Azon évődöm még ma is, hogy nem ellenségei, a szélvihar, a villámcsapás, a rovarkárok vagy hasonló egyebek, hanem a gondozására utaltak csontkították meg. Fájdalom, hogy Budapesten még az arra hivatottak között sem fejtett eléggé az érzék a természetvédelem iránt. Fájdalom, hogy még odáig sem jutottunk el, hogy megoltalmaznák természeti emlékeinket! És félve gondolok arra, hogy az efféle ragados példaadások után másutt is így járnak el s ekként például még az is elkövetkezhetik, hogy az akarattyaival hatalmas, ősi szilfát, a Balaton-vidéknek ezt az egyik nagy büszkeségét és ritka szép természeti emléket tulajdonosa egyszer majd szintén kárhozatra szánja. Egyszer majd megcsontkítani, elékteleníteni kívánja, mert hatalmas koronája nagy felületen árnyékolja be termőföldjét és akadályozza a gazdasági művelésben.

★

Amikor most egy kivégzett öreg fa fölött kondult meg a lélekharang és mi hozzá a sajnálkozás érzésének hangulata mellett, egyedül a természetvédelem szolgálatában elpanaszoltuk a, súlyosan sebesültek nekünk fájó esetét is, bizunk benne, hogy végre mégis felülkerekedik a jobb érzés, elkövetkezik a megértés, megváltozik a bánásmód és érvényesül a gondosság a természeti alkotásokkal szemben. Megjavul ez a mai lehetetlen helyzet, ez a jelenlegi tarthatatlan állapot addig is, ameddig az arra neveléssel és egy természetvédelmi törvény rendelkezéseivel a külföld példája szerint teljes biztosítékot nyerhetünk a természeti alkotások, főleg pedig a természeti emlékek védelméhez.